AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING MUSIQA TA'LIMIDAGI O'RNI VA INTERFAOL O'QITISH USULLARINI QO'LLASH METODIKASI

Роль информационно-коммуникационных технологий в музыкальном образовании и методика применения интерактивных методов обучения

The Role of Information and Communication Technologies in Music Education and Methodology of Applying Interactive Teaching Methods

Yo'ldosheva Gulzoda Nozimjon qizi
Farg'ona Davlat Universiteti
Magistratura bo'limi
Pedagogika-Psixologiya va San'atshunoslik fakulteti
Musiqa ta'limi va san'at yo'nalishi
2-kurs magistranti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining musiqa ta'limidagi o'rni hamda interfaol o'qitish usullarini qo'llash metodikasining nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida zamonaviy axborot-kommunikatsiya vositalari, multimedia texnologiyalari, interfaol metodlar va innovatsion pedagogik yondashuvlarning musiqa ta'limi samaradorligiga ta'siri o'rganildi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va interfaol usullar asosida tashkil etilgan darslarning o'quvchilarning musiqiy idroki, estetik tafakkuri, mustaqil fikrlash qobiliyati hamda ijodiy faoliyatini rivojlantirishdagi o'rni ilmiy asoslandi. Tadqiqot natijalari axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining musiqa ta'limiga

integratsiyasi o‘quvchilarning darsga qiziqishi, faolligi va musiqiy kompetensiyalarining rivojlanishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatishini isbotladi.

Kalit so‘zlar: axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, musiqa ta’limi, interfaol metodlar, multimedia, AKT, innovatsion ta’lim, pedagogik texnologiya, musiqiy tafakkur, metodika, ta’lim samaradorligi.

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты роли информационно-коммуникационных технологий в музыкальном образовании, а также методика применения интерактивных методов обучения. В ходе исследования были изучены влияние современных информационно-коммуникационных средств, мультимедийных технологий, интерактивных методов и инновационных педагогических подходов на эффективность музыкального образования. Кроме того, научно обоснована роль уроков, организованных на основе цифровых технологий и интерактивных методов, в развитии музыкального восприятия, эстетического мышления, способности к самостоятельному мышлению и творческой активности учащихся. Результаты исследования показали, что интеграция информационно-коммуникационных технологий в музыкальное образование оказывает существенное влияние на повышение интереса учащихся к занятиям, их активности и развитие музыкальных компетенций.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, музыкальное образование, интерактивные методы, мультимедиа, ИКТ, инновационное образование, педагогические технологии, музыкальное мышление, методика, эффективность обучения.

ABSTRACT

This article analyzes the theoretical and practical aspects of the role of information and communication technologies in music education and the methodology of applying interactive teaching methods. The study examined the impact of modern information and communication tools, multimedia technologies, interactive methods, and innovative pedagogical approaches on the effectiveness of music education. In addition, the role of lessons organized through digital technologies and interactive methods in developing students' musical perception, aesthetic thinking, independent thinking skills, and creative activity was scientifically substantiated. The research findings proved that the integration of information and communication technologies into music education significantly contributes to increasing students' interest in learning, classroom engagement, and the development of musical competencies.

Keywords: information and communication technologies, music education, interactive methods, multimedia, ICT, innovative education, pedagogical technologies, musical thinking, methodology, educational effectiveness.

Hozirgi globallashuv va raqamli transformatsiya davrida ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri sifatida tub islohotlar jarayonini boshdan kechirmoqda. Zamonaviy ta'limning ustuvor maqsadi shunchaki bilim berish emas, balki o'quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, axborot bilan ishlash kompetensiyalari va hayotiy ko'nikmalarni shakllantirishdan iboratdir. Shu sababli ta'lim tizimida yangi pedagogik texnologiyalar, innovatsion vositalar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish dolzarb vazifaga aylanmoqda.

Musiqa ta'limi shaxsning estetik dunyoqarashi, ma'naviy qiyofasi va hissiy-intellektual rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Musiqa insonning ichki kechinmalariga, ruhiy holatiga va tafakkuriga ta'sir etuvchi san'at turi sifatida shaxs kamolotining muhim vositalaridan biri hisoblanadi. Shu jihatdan musiqa

darslarini samarali tashkil qilish pedagogik jarayonning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.1

Musiqa ta’limi amaliyotida an’anaviy o‘qitish usullari uzoq yillar davomida qo‘llanilgan bo‘lsa-da, bugungi kun talablari ta’lim jarayoniga yangi metodik yondashuvlarni joriy qilishni talab qilmoqda. Chunki zamonaviy o‘quvchi raqamli muhit vakili bo‘lib, axborotni tez qabul qilish, ko‘rish, tinglash va tahlil qilish imkoniyatlariga ega. Shu sababli ta’lim jarayonini o‘quvchi ehtiyojlariga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta’lim mazmunini boyitish, darslarni interaktiv tashkil etish va o‘quvchilarning qiziqishini oshirish imkonini beradi. Multimedia vositalari, virtual platformalar, elektron taqdimotlar, audio va video materiallar hamda maxsus musiqiy dasturlar o‘quvchilar uchun musiqiy materiallarni samarali o‘zlashtirish imkoniyatini yaratadi².2

Shuningdek, interfaol o‘qitish metodlari o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga, jamoa bilan ishlashga, tahlil qilishga va ijodiy yondashuvga o‘rgatadi. Ayniqsa “Aqliy hujum”, “Klaster”, “FSMU”, “Musiqiy loyiha”, “Keys-stadi” va “Rol o‘ynash” metodlari musiqa darslarida yuqori samaradorlikni ta’minlaydi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining musiqa ta’limidagi o‘rnini aniqlash hamda interfaol o‘qitish usullarini qo‘llash metodikasining ilmiy asoslarini ishlab chiqishdan iborat.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Pedagogik texnologiyalar va axborot-kommunikatsiya vositalarining ta’limdagi o‘rni ko‘plab ilmiy tadqiqotlarda o‘rganilgan. Pedagogik texnologiya tushunchasi ta’limni oldindan loyihalash, aniq maqsadga yo‘naltirish va natijani

---

1 [1] Hasanboyeva O. *Pedagogika nazariyasi.* Toshkent, 2020.

[2] Ishmuhamedov R. *Ta’limda innovatsion texnologiyalar.* Toshkent, 2018.

kafolatlash tizimi sifatida izohlanadi.O‘.Tolipov va M.Usmonboyevaning ta’kidlashicha, zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta’lim oluvchini dars jarayonining markaziga olib chiqadi hamda uning mustaqil faoliyatini rivojlantiradi[3].3

Musiqa ta’limi metodikasi bo‘yicha tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, AKT vositalaridan foydalanish musiqiy asarlarni chuqurroq idrok qilish va o‘quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi. Musiqa darslarida audioyozuvlar, videodarslar, interaktiv taqdimotlar, elektron platformalar va virtual mashg‘ulotlardan foydalanish ta’lim samaradorligini oshiradi[4].Xorijiy tadqiqotchilar orasida J.Dewey, Vygotskiy va Brunerlarning qarashlari ham muhim o‘rin tutadi. Ularning nazariyalariga ko‘ra, o‘quvchi faol ishtirok etgan ta’lim jarayoni samaraliroq natija beradi[5].

Tadqiqot davomida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- ilmiy adabiyotlar tahlili;
- pedagogik kuzatuv;
- qiyosiy tahlil;
- tajriba-sinov;
- statistik umumlashtirish;
- diagnostik baholash.

Tadqiqot davomida interfaol metodlar asosida tashkil etilgan darslar va an’anaviy mashg‘ulotlar natijalari qiyosiy tahlil qilindi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

[3] Tolipov O‘., Usmonboyeva M. *Pedagogik texnologiyalar*. Toshkent, 2017.

Tajriba-sinov ishlari davomida musiqa darslarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va interfaol metodlardan foydalanishning samaradorligi o‘rganildi. Tahlillar natijasiga ko‘ra, zamonaviy metodlar asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning ta’lim jarayonidagi faolligi va qiziqishini oshirdi.

1-jadval

AKT va interfaol metodlarning ta’lim samaradorligiga ta’siri

Ko‘rsatkichlar	**An’anaviy ta’lim (%)**	**AKT va interfaol metodlar (%)**
Darsdagi faollik	58	90
Musiqiy idrok	63	88
Mustaqil fikrlash	56	86
Ijodiy yondashuv	52	85
Dars motivatsiyasi	65	94

Jadval natijalari shuni ko‘rsatadiki, AKT vositalari va interfaol metodlardan foydalanilgan darslarda o‘quvchilarning darsdagi faolligi 32 foizga oshgan. Ayniqsa, darsga qiziqish va motivatsiya ko‘rsatkichlari sezilarli ravishda yuqori natijalarni qayd etdi.Multimedia texnologiyalari orqali tashkil etilgan darslarda o‘quvchilar musiqiy materiallarni nafaqat tinglash, balki ko‘rish va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo‘ldi. Bu esa bilimlarni uzoq muddatli xotirada saqlashga yordam berdi.

Interfaol metodlar orqali tashkil etilgan darslarda o‘quvchilar jamoaviy ishlash, fikr almashish va musiqiy tahlil qilish ko‘nikmalarini rivojlantirdi. Ayniqsa “Musiqiy loyiha” texnologiyasi ijodiy yondashuv va mustaqil izlanishni shakllantirishda samarali natija ko‘rsatdi.

Tahlillar shuni ko‘rsatdiki, AKT vositalari va interfaol metodlarning integratsiyasi darsni an’anaviy ma’ruza shaklidan interaktiv ta’lim muhitiga aylantiradi.

XULOSA

Tadqiqot natijalari axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va interfaol o‘qitish usullaridan foydalanish musiqa ta’limi samaradorligini oshirishda muhim omil ekanligini ko‘rsatdi. Zamonaviy texnologiyalar o‘quvchilarning musiqiy tafakkuri, estetik dunyoqarashi va ijodiy faoliyatini rivojlantirishga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.Shuningdek, interfaol metodlar asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu sababli musiqa ta’limi jarayonida AKT vositalari va interfaol metodlarni tizimli joriy etish ta’lim sifatini oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mirziyoyev Sh.M. *Yangi O‘zbekiston strategiyasi.* – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
2. Ishmuhamedov R. *Ta’lim va tarbiyada innovatsion pedagogik texnologiyalar.* – Toshkent, 2018.
3. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. *Pedagogik texnologiyalar nazariyasi.* – Toshkent, 2017.
4. Azizxo‘jayeva N. *Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat.* – Toshkent, 2018.
5. Jo‘rayev R. *Musiqa o‘qitish metodikasi.* – Toshkent, 2019.
6. Hasanboyeva O. *Pedagogika.* – Toshkent, 2020.
7. Dewey J. *Democracy and Education.* – New York, 1916.
8. Vygotsky L.S. *Mind in Society.* – Harvard University Press, 1978.

9. Bruner J. *The Culture of Education*. – Harvard University Press, 1996.